

Planskonor - 2017-03-15, Dnr 2016-06329

Hagsätra och Rågsved

Strategi för de offentliga rummen

Mars 2017

Stockholms
stad

Nyréns Arkitektkontor

Innehåll

Innehåll och sammanfattning	2
Inledning	3
Strategi för de offentliga rummen	4-5
Strategi för de offentliga rummen -inriktning plats för plats	6-7
Kvaliteter som föreslås förstärkas i de offentliga rummen	8-9
Gröna pärlor och platser som föreslås bevaras eller utvecklas	10-11
Fortsatt arbete	11

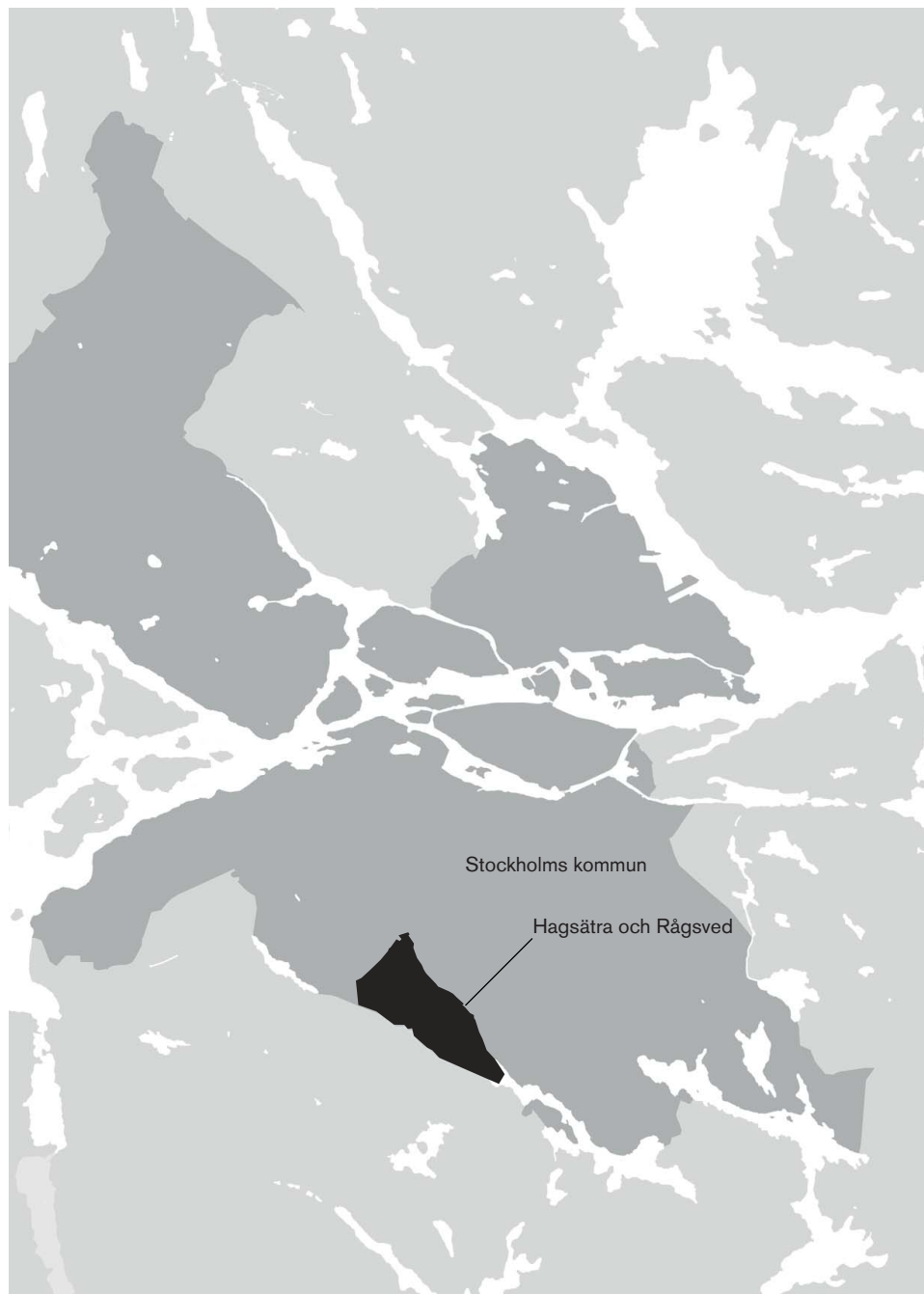
PROJEKTINFORMATION

Dnr: E2017-01077

Beställare: Exploateringskontoret,
Stockholms stad: Christina Reje Rahmberg

Landskapsarkitekter:
Emma Jonasson, Kristina Nygren, Katarina Borg
Nyréns Arkitektkontor

Alla fotografier i rapporten är tagna av:
E. Jonasson och K. Nygren

Sammanfattning

Stadsdelarna Hagsätra och Rågsved står inför en förtätning med fler bostäder vilket innebär betydligt fler människor än idag. De offentliga miljöerna behöver utvecklas så att de kan möta nya rekreationsbehov och ett ökat besöksstryck.

Detta förslag till strategi för de offentliga rummen utgår ifrån stadens styrdokument samt de analyser och planeringsunderlag som tagits fram i den planeringsprocess som pågår. Strategin bygger på de stadsbyggnadsmål som beskrivs i översiktsplanen, samrådsförslag 2016:

- En växande stad
- En sammanhängande stad
- God offentlig miljö
- En klimatsmart och tålig stad

Strategin för de offentliga rummen kan sammanfattas i följande punkter:

- Utveckla de offentliga rummen för att möta en växande befolkning
- Förstärk det gröna nätverket och utveckla viktiga parker/promenader
- Lyft fram regionala målpunkter
- Skapa en stadsdelspark i varje stadsdel
- Utveckla små och stora kvartersparker
- Ta tillvara stadsdelarnas identitet
- Stärk lokala stadsdelscentrum
- Höj kvaliteten i de offentliga rummen
- Skapa fler platser för unga och äldre
- Förstärk gröna entréer
- Skapa nya stadsgator
- Bygg in ekosystemtjänster i offentliga miljöer
- Lyft fram stadsdelarnas gröna pärlor och platser

Inledning

Bakgrund och syfte

I Stockholms översiktsplan, samrådsförslag 2016, pekas stadsdelarna Hagsätra och Rågsved ut som ett stadsutvecklingsområde. Ett fokusarbete har dragits igång och sammanlagt planeras ungefär 3 000 nya bostäder i området, vilket innebär ca 7 500 nya invånare. Med den nya bebyggelsen ökar befolkningen med mer än 30%, från dagens 21 500 till ca 29 000.

Detta dokument är ett förslag till strategi för utvecklingen av de offentliga rummen i Hagsätra och Rågsved. Utgångspunkten för strategin är den befolkningsutveckling stadsdelen står inför och de förändringar som behöver göras i de offentliga miljöerna för att möta nya rekreationsbehov och ökat besöksstryck. Strategin kommer att utgöra ett underlag för stadens kommande arbete med att utveckla Hagsätra och Rågsved.

Stadens styrdokument och planeringsunderlag:

- Översiktsplan för Stockholm, samråd 2016
- Den Gröna Promenadstaden, 2013
- Grönare Stockholm, remiss 2016
- Parkplan Enskede-Årsta-Vantör, 2016

Utredningar som tagits fram i arbetet med Hagsätra och Rågsved under 2016 och 2017:

- Analys av de offentliga rummen i Hagsätra och Rågsved, Nyréns Arkitektkontor, 2017
- Kulturmiljöanalys för Hagsätra och Rågsved, Nyréns Arkitektkontor, 2017
- Socialt värdeskapande analys, Hagsätra och Rågsved, Tyréns, 2017
- Naturvärdesanalys Hagsätra-Rågsved, Calluna, 2017
- Hagsätra-Rågsved trafik och bebyggelse, Sweco, 2017
- Bästa platsen! Tyck till om Hagsätra och Rågsved, Spacescape, 2017

Stärk lokala stadsdelscentrum

Utveckla de offentliga miljöerna i Hagsätras och Rågsveds centrum med mötesplatser och vistelsezoner som präglas av närhet, trygghet, identitet och delaktighet. Skapa plats för utåtriktade verksamheter som levandegör de offentliga rummen, såsom uteserveringar, kultur- och ungdomsverksamhet, loppis, lek och idrott. Skapa inbjudande centrumentréer och bygg bort trafikbarriärer och otrygga och ogästvänliga baksidor. Skapa naturliga flöden genom centrum med tydliga huvudstråk och goda hållplatslägen. Det är viktigt att de privata fastighetsägarna som äger Hagsätra och Rågsveds centrum engageras i dessa frågor. Lyft fram små lokala centrum som Sköllerstagatan och värna dess sociala funktion.

Høj kvaliteten i de offentliga rummen

Utveckla gator, torg, stråk, parker och naturområden för att bli inbjudande och trygga. Utforma de offentliga rummen med stor omsorg om gestaltning, innehåll, material och skötsel. Skapa platser som kan bli identitetsskapande och bidra till känslor av tillhörighet och stolthet. Värna en mänsklig skala i de offentliga rummen och ta tillvara solbelysta och vindskyddade platser som inbjuder till utevistelse året om.

Skapa fler platser för unga och äldre

Värna den barnvänliga strukturen, med många bilfria promenadstråk och lekvänliga naturmiljöer. Komplettera med fler mötesplatser och aktiviteter för barn 10-13 år och med rofyllda miljöer för den äldre befolkningen.

Lyft fram skolgårdar och idrottsplatser

Utveckla Hagsätra IP och skolgårdarna som viktiga målpunkter i området. Stärk sambandet mellan idrottsplats, centrum och skola.

Förstärk gröna entréer

Tillgängliggör stadsdelarnas parker, naturområden, parkstråk och gröna promenader, genom inbjudande gröna entréer, god skötsel, lockande målpunkter och offentliga promenadstråk. I vissa lägen kan ny bebyggelse bidra till att göra dagens gröna miljöer mer väldefinierade och tillgängliga. Det är viktigt att bebyggelse alltid vänder fänsida mot offentliga rum, med bottenvåningar som levandegör och skapar trygghet.

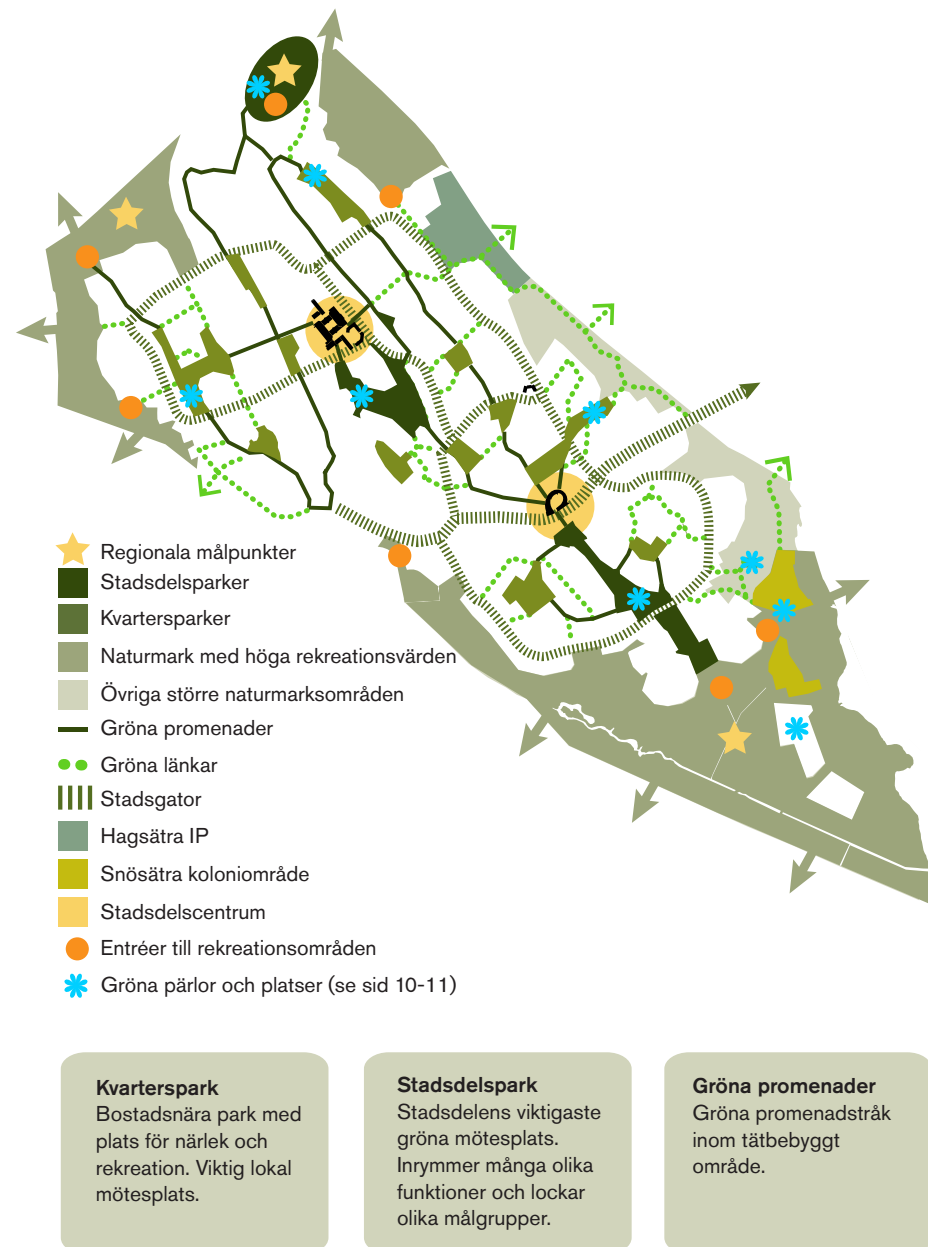
En klimatsmart och tålig stad

Skapa nya stadsgator

Ta tillvara lågt utnyttjad mark och omvandla vägar och överdimensionerade trafikzoner till stadsgator kantade av bebyggelse. Utveckla gatorna till offentliga rum med bostäder, verksamheter och service och med levande bottenvåningar som tillför nya kvaliteter till stadsdelarna. Med generösa trottoarer och cykelbanor blir stadsgatorna ett värdefullt komplement till stadsdelarnas gröna promenadnät.

Bygg in ekosystemtjänster i offentliga miljöer

Skapa mångfunktionella grönytor och integrera ekosystemtjänster i de miljöer som byggs och omvandlas. Utnyttja växtlighetens förmåga att fördröja dagvatten och skapa ett behagligt lokalklimat. Utforma klimatanpassningsåtgärder så att de berikar de offentliga rummen. Främja stadsodling som kan levandegöra stadsmiljön och bidra med lokalproducerade livsmedel och social sammanhållning. Stärk den övergripande ekologiska infrastrukturen som bas för ekosystemtjänster lokalt och regionalt.

Strategi för de offentliga rummen - inriktning plats för plats

Naturmark

1. Rågsveds friområde

Utveckla området som regionalt utflyktsområde med nya lockande målpunkter som lyfter fram och marknadsför området. Stärk och tydliggör entréerna till området, bland annat från Rågsvedsvägen och från Rågsveds centrum via Rågdalen. Säkra de ekologiska funktionerna vid utformning av kantzoner och entréer. Ta tillvara Perssons betong som en möjlig festplats med utsikt över friområdet, alternativt anordna en likvärdig plats på annat ställe inom friområdet.

2. Östra Älvsjöskogen

Tydliggör entéer och utveckla mötet med närliggande bebyggelse för att lyfta fram och tillgängliggöra skogen. En förbindelse till Västra delen av Älvsjöskogen utökar naturområdet till mer än 50 ha och gör det intressant att utveckla som regional målpunkt för kringliggande stadsdelar. Stärk de ekologiska funktionerna vid utformning av kantzoner och entréer.

3. Kolbottnen

Utveckla naturmarkens rekreationsvärden, exempelvis med fler stigar och nya utsiktsplatser. Förbättra trygghetskänslan genom skötsel och belysning. Förstärk den ”Kulturstig” som redan finns.

Naturmark inom stadsdelarna

Ta tillvara naturmark och skogsdungar som har ett värde för områdes karaktär och som används av närliggande skolor och förskolor för lek och pedagogisk verksamhet. Naturmark kan integreras i kvarters- och stadsdelsparker och göras mer tillgänglig. Naturmarken i området har olika karaktär. Mycket av naturmarken har ett stort rekreativt värde, medan andra delar har ett mer ekologiskt värde.

Stadsdelsparker

4. Rågdalen

Utveckla Rågdalen som stadsdelspark. Viktigt att ytan blir tillräckligt stor genom att skapa en tydlig koppling till parkdelen söder om Bjursätragatan. Värna bredden så att parken inte reduceras till ett gc-stråk, känslan av ett parkrum ska bibehållas. Tillför kvaliteter och funktioner som kompletterar utbudet och lockar fler målgrupper, exempelvis planteringar, grillplatser, utegym och möjlighet till odling. Stärk parkens funktion som grön mötesplats och prova möjligheten att skapa en festplats för olika evenemang. Utveckla entréerna med tydligare koppling till Rågsveds centrum. Utveckla parkens viktiga funktion som entré till Rågsveds friområde.

5. Hagdalen

Utveckla den populära parken Hagdalen med fler kvaliteter så att den får en funktion som stadsdelspark och blir stadsdelens naturliga gröna samlingsplats. Tillgängliggör intilliggande naturmark med bättre skötsel och fler promenadvägar, så att den kan upplevas och användas som en del av parken. Ta tillvara parkens karaktärsdrag och värna den historiska förankringen. Utveckla de tidstypiska elementen som finns bevarade från när parken anlades på 1950-talet. Stärka kopplingen till Hagsätra centrum.

6. Älvsjöbadet

Utveckla området kring Älvsjöbadet till en ny stadsdelspark som blir en viktig målpunkt året om. Stärk och utveckla grönytor runt badet och tillför fler parkfunktioner. Komplettera med odlingslotter eller kolonitradgårdar. Skapa inbjudande entréer från omgivande områden och en tydlig inramning av parken, eventuellt med bebyggelse mot intilliggande gator och industriområde.

Kvartersparker

7. Fjädern och Rågsveds bollplan

Stärk kopplingen mellan Fjädern och Rågsveds bollplan. Ytorna kring bollplanen håller på att rustas upp med nya aktivitetsytor. Komplettera parkdelen öster om Hagsätravägen med ett mer varierat innehåll. Bevara tidstypiska element som granitmurar och trappor. Stärka kopplingen till Rågsveds centrum, eventuellt med komplementbebyggelse.

8. Milanparken

Utveckla parken med fler kvaliteter. Det skulle vara ett stort värde för området om den tomma byggnaden kunde återanvändas som parklek med aktiviteter för barn och unga, kanske med smådjur. Parklek saknas i denna del av Hagsätra.

9. Ormkärr

Utveckla området kring parkleken i Ormkärr som en större kvarterspark med bättre tillgänglighet och fler funktioner. Parken blir mittpunkt i området och den viktiga entréen till Ormkärr från Hagsätra centrum.

Mindre kvartersparker

Ta tillvara småparker och naturmark i Hagsätra och Rågsved och skapa ett system av små gröna oaser som kompletterar stadsdelsparkerna och säkrar att alla boende även fortsättningsvis får en park inom 200 meter från sin bostad. Lyft fram eller skapa platsspecifika kvaliteter som ger parkerna olika utbud och upplevelsevärden.

Parkstråk och gröna promenader

Utveckla de centrala stråken som en grön stomme i stadsdelarnas promenadnät - från Älvsjöbadet och Älvsjöskogen till Rågsveds friområde. Se över belysning och växtlighet och tillför funktioner som befolkar stråken och bidrar till större trygghetskänsla. Förbättra orienterbarheten och förstärk strukturen där den är svag. Komplettera det finmaskiga gröna nätverket med nya länkar för bättre samband inom och mellan stadsdelarna.

Stadsgator

Omvandla vägar och överdimensionerade trafikyor till livfulla stadsrum med bostäder, verksamheter och service. Värna kontakten med parkstråk och gröna promenader. Utveckla Rågsvedsvägen mot Högdalen med ny bebyggelse som blir en viktig länk mellan de båda stadsdelarna.

Stadsdelscentrum

10. Rågsveds centrum

Utveckla Rågsveds torg utifrån sin särpräglade gestaltning. Stärk kopplingen till Rågdalen och kopplingarna mot Hagsätra. Bygg bort barriärer och åtgärda otrygga baksidor.

11. Hagsätra centrum

Stärk kopplingarna från Hagsätra torg och de gröna promenaderna. Åtgärda otrygga baksidor och öka orienterbarheten. Uppgradera ytorna med mer innehåll som stärker torget som mötesplats.

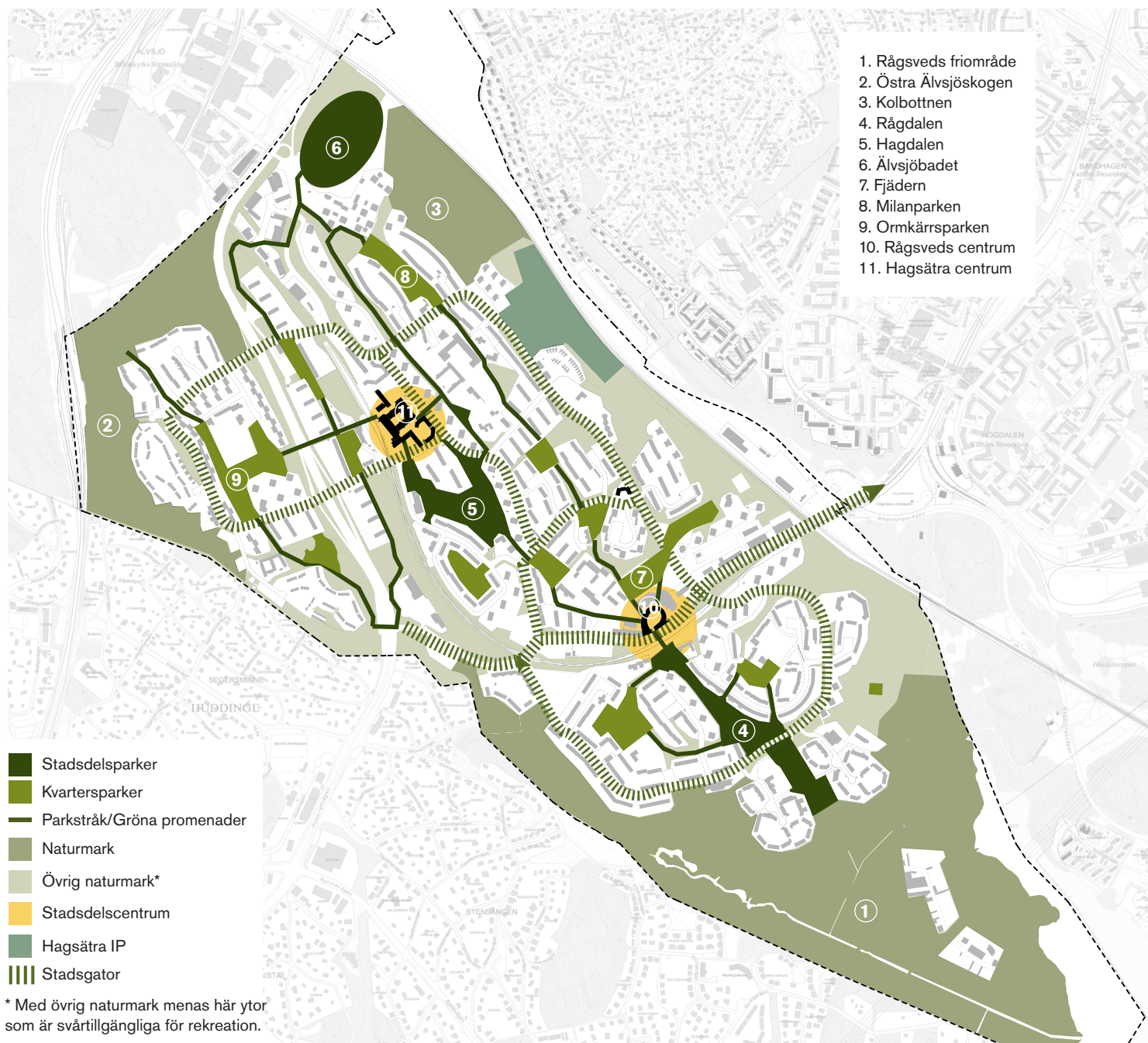
Rågdalen

Gröna promenader

Rågsveds torg

Kvaliteter som föreslås förstärkas i de offentliga rummen

Hagsätra

Komplettera de gröna miljöerna i Hagsätra med platser för odling, öppna ytor för picknick och samvaro, aktiviteter för unga (10-13-åringar*) samt miljöer med blommande planteringar och sittplatser för äldre. Ta tillvara möjliga pulkabackar och rofyllda miljöer. Komplettera med en ny parklek, gärna med djur, som har särskilt stor dragningskraft på barn och barnfamiljer.

Rågsved

Komplettera de gröna miljöerna i Rågsved med rofyllda platser och miljöer med blommande planteringar och sittplatser för äldre. Förbättra vattenkontakten vid Magelungens strand och komplettera med aktiviteter för unga (10-13-åringar*).

*I den socialt värdeskapande analysen som tagits fram av Tyréns framkom att lek och mötesplatser för 10-13 åringar saknas i områdena.

Tillgång till stadsdelspark

Med tre stadsdelsparker får de flesta invånare tillgång till en större park inom ett avstånd på 500 meter enligt stadens riktlinjer. Parkerna innehåller en mångfald av aktiviteter och upplevelser för olika målgrupper.

Tillgång till kvarterspark

Med ett system av bostadsnära kvartersparker tillgodoses behovet i närlek och rekreation och plats för lokala möten i Hagsätra och Rågsved.

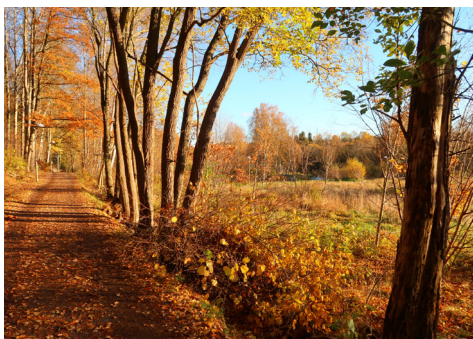
-
- Nytt tillägg
  - Befintligt

Tillgång till natur och friluftsområde

Älvsjöskogen delas idag upp i två delar av stambanan och är helt separerade från varandra. Genom att göra en passage över eller under stambanan ökar tillgången på naturområde för hagsätraborna. Stockholms parkriktlinjer skulle då uppfyllas vad gäller avståndet på 1000 meter till natur- och friluftsområde för alla invånare i området.

Rågsveds friområde

Tillgång till parklek

Med en ny parklek i Milanparken får fler invånare tillgång till en bemannad lekplats inom 500 meter. De båda parklekarna som finns i området idag är mycket välbesökta och med den växande befolkningen ökar behovet av fler parklekar.

Parkleken Stacken

Tillgång till kolonilotter

Med ett nytt område för kolonilotter i stadsdelsparken kring Älvsjöbadet får fler invånare odlingsmöjligheter inom 500 meter.

Snösätra koloniområde

Gröna pärlor och platser som föreslås bevaras eller utvecklas

Snösätra koloniområde

Koloniområdena i Rågsved är väldigt populära. Detta framkom i "Bästa platsen! Tyck till om Hagsätra-Rågsved", där koloniområdena var en av favoritplatserna.

Odlingarna är en stor tillgång i området och bör bevaras.

Snösätra koloniområde

Snösätra koloniområde

Perssons betong

Den gröna gläntan används till olika arrangemang som valborgsfirande och konserter. Det finns en liten scen på platsen. Utsikten är fantastisk över Snösätra kolonioråde med Högdalstopparna i bakgrunden.

Terrängen sluttar kraftigt och används som pulkabacke vintertid.

Festplatsen "Perssons Bentong" med Högdalstopparna i bakgrunden.

Parkteatern 1968 vid nuvarande "Perssons Bentong"

Älvsjöbadet

Älvsjöbadet är en riktig oas sommartid. Det finns stora gräsmattor för solbad och lek. Vintertid upplevs dock ytan stor och ödslig. Här finns stor potential för att utveckla ytorna till en målpunkt året om med flera aktiviteter för olika åldrar. Badet blir en del av den framtida stadsdelsparken.

Älvsjöbadet

Älvsjöbadet

Snösätra industriområde

Delar av området har blivit en fristad för graffitikonstnärer och här hålls Sveriges största graffitiutställning. Här anordnas olika event med besökare från hela världen.

Snösätra industriområde

Snösätra industriområde

Kvartersparker

Parkerna Hagdalen, Milanparken, Rågdalen och Fjädern finns alla med i ursprungsplanen för området. Då kallades dessa "centrallekplatser". De var utformade med en stor variation på innehåll, inte bara med fokus på lek. Ofta fanns en plaskdamm och vackert gestaltade rum.

Milanparken

Flera av de tidstypiska elementen finns kvar som granitmurar och trappor.

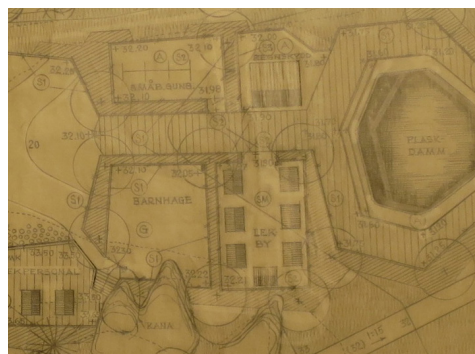
I det kommande arbetet med dessa parker är det viktigt att ta till vara och utveckla det historiska arvet.

Hagdalen

Rågdalens utformning 1957

Fjäders utformning 1957

Fortsatt arbete

I den fortsatta planeringsprocessen kommer delområden att studeras i så kallade 'fokusområden'. I samband med detta arbete är det viktigt att för varje område studera parkernas utbredning och gränser med fokus både på rekreativvärden och tillgång till grönyta.

I den nya strukturen ska de gröna stråken stärkas och entréer till parker och naturområden tydliggöras. Samtidigt behöver naturmarken inom stadsdelarna värderas så att den mest värdefulla marken bevaras som ett viktigt element i grönstrukturen. Naturmarkens betydelse både för rekreation och de ekologiska sambanden ska bedömas.

När planerna för området växer fram behöver tillgångsanalysen kontinuerligt uppdateras för att säkra en fortsatt god park- och naturtillgång i Hagsätra och Rågsved.

Generellt behövs utvecklingsförslag för parker, naturområden, torg och övriga offentliga rum tas fram så att kvaliteten höjs och ekosystemtjänster säkerställs.